

Obsah

Porta Balkanica. 2015, vol. 7, iss. 2, pp. -

ISSN 1804-2449

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/135430>

Access Date: 13. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

K využití Hammingovy metriky při výzkumu fonotaktiky novořečtiny

Martin Surovčák

Už na přelomu 20. a 30. let 20. století americký lingvista německého původu George Kingsley Zipf zkoumal relativní četnost hlásek v textu a dospěl k trojímu zjištění: a) hlásky a třídy hlásek se objevují v různých textech daného jazyka se stejnou frekvencí, b) univerzálně platí, že neznělé hlásky mají v textu přibližně dvojnásobnou frekvenci v porovnání se znělými hláskami, c) obtížněji artikulovatelné hlásky se objevují v textu s nižší frekvencí. Na základě těchto empirických pozorování poté zformuloval tzv. *první Zipfův zákon*, který říká, že součin frekvence slova (resp. hlásky) a jeho ranku je roven konstantě. Tuto statistickou zákonitost vysvětloval pomocí dvou protichůdných tendencí v přirozeném jazyce, a to ekonomii mluvčího (minimální úsilí při formulaci výpovědi) a ekonomii posluchače (minimální úsilí při percepci výpovědi) (ČERNÝ 1996: 253–255).

4

The December 2nd, 1945 Albanian Elections: Legitimization, or Mere Formalization for Communist Power?

Sonila Boçi

Post-communist Albanian society is currently engaged in several debates over the communist regime's entry into power. The most involved debate concerns the legitimacy of the Communists' power. Sociologists and political scientists consider a political regime legitimate when the people under its rule believe it deserves their loyalty (Tarifa 2008: 27). Subjectively, political systems or governments can be considered legitimate when they are accepted by their citizens. In other words, their degree of legitimacy depends on the people's confidence that the government has the moral right to seek and earn their obedience. My intention here is not to engage in a theoretical analysis of the meaning of legitimacy; rather, with respect to the above definition, I would like to discuss whether the December 1945 elections gave the Communists' regime legitimacy, or simply formalized their power.

11

Národní symbolika a mýtus v srbských vojenských písních z období r. 1991–1995

Maroš Melichárek

Vojenské konflikty v dejinách ľudstva majú svoje neodmysliteľné zákonitosti, akými sú bojujúce vojská, velenie, technika, výzbroj, taktika, víťazi a porazení. Pravdou však zostáva, že vymenované komponenty nie sú jedinými, ktoré danú mozaiku vytvárajú – v dejinách Balkánu obzvlášť. Už od obdobia raného novoveku pochodovali osmanské vojská za zvukov kapiel známych ako mehterân (v modernej turečtine mehter bölüğü), na západe známych ako janičiarske kapely, keďže jadro tvorili práve janičiarske jednotky. Faktom zostáva, že v skúmanom regióne je vojenská hudba elementom prežívajúcim stáročia. Aké transformácie však nabrala počas krvavého juhoslovanského konfliktu na konci 20. storočia?

25

Chorvatsko na počátku cesty ke svobodným volbám

Boris Mosković

Chorvatsko se na sklonku roku 1989 ocitlo na významné politické i společenské křižovatce. Vedení Svazu komunistů Chorvatska (*Savez komunista Hrvatske* – SKH) se v prosinci 1989 po dlouhodobém lavírování a nerozhodném stanovisku k dalšímu směřování této druhé největší jugoslávské republiky rozhodlo souhlasit s konáním svobodných vícestranických voleb. Náhlý politický obrat vládnoucí chorvatské špičky tak sice na jednu stranu otevřel cestu k demokratické tranzici Chorvatska, na straně druhé však od samého počátku vyvolával i značné pochybnosti a obavy nad dalším vývojem. V kontextu dynamicky se rozvíjející jugoslávské krize znamenal konec komunistického monismu zároveň i poskytnutí značného prostoru k nacionálně motivovaným tendencím. Dosud z hlediska mezietnického soužití spíše latentní a v porovnání s některými ostatními oblastmi Jugoslávie poměrně stabilní prostředí Chorvatska se tak od počátku roku 1990 muselo konfrontovat i s touto nacionalistickou hrozbou. Právě v tomto časově krátkém, ale z hlediska dalšího vývoje zásadním období je potřeba hledat některé příčiny triumfu Franji Tudjmana na jaře 1990.

35

Židé v Albánii – vznik a vývoj židovského osídlení do konce 17. století

Martin Buřič

Předkládaná studie se věnuje otázce založení a vývoje albánských židovských komunit do 17. století. Vychází zejména z výsledků archeologického výzkumu v Sarandě, kde byly objeveny pozůstatky antické synagogy, dále z archivních pramenů týkajících se hlavně obchodních záležitostí místních židovských komunit. Neopomíjí ani některé významné židovské osobnosti, které jsou svým působením spojeny s albánským prostředím.

51

Bashkim Shehu: Labyrintem svazků tajné policie

z albánštiny přeložila Hana Tomková

59

Okénko do současné bulharské krátké povídky

Nela Martinková

62

Albanian Challenge – Jak jsme stavěli mosty, nejenom ty z ocele

Robert Dobra

67

Rozhovor: Hana Gladkova

Redakce

71